

Oredništvo in oprava:
Ljubljana,
Šelenburgova ulica št. 6/II.

DELAVEC

Izhaja vsak četrtek.

Stane posamezna številka 1 Din,
mesečno Din 3.—, celoletna
35 Din. — Za štane izved
po 60 para.

Oglaš po dogovoru

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani, ter opremljeni
s štamp. dotične organizacije.

Rokopisi se ne vračajo.

Reklamacije se poštnine
proste.

Glasilo Strokovne komisije za Slovenijo. (Pokrajinski odbor GDSJ.)

Iskušnje z enotno fronto.

(Po članku J. Oudegesta, tajnika Mednarodne strokovne zveze.)

Ko je Moskva v svoji vojni proti starim strokovnim organizacijam uvidela, da ne more zmagati, je izobesila mesto stare bojne zastave belo zastavo enotne fronte.

Ta formula je sama na sebi pravilna. Ne sme se je pa istočasno rabiti, ko se razbija brez načrta in vesti stare strokovne organizacije naprej. Vkljub vsem lepim zatrdom nam neštete izkušnje jasno kažejo, da skušajo glasniki enotne fronte pod tem geslom — proletariat dalje cepiti.

Francoski komunistični železničarji so se obrnili pred kratkem v posebnem pismu na predsednika Mednarodne transportne zveze Roberta Williamsa s predlogom, naj se skliče nova svetovna konferenca vseh transportnih delavcev z nalogo, da odstrani vse ovire, ki delavstvo umetno delijo in da se vpostavi solidna enotna fronta.

Robert Williams opozarja v svojem odgovoru na težave organiziranja take konference, predno ni prišlo v posameznih državah, ker so komunisti strokovni pokret razcepili do zblizanja in pravi:

Po moji misli bi morali Losowsky in njegovi prijatelji komunističnim organizacijam svetovati, da se priključijo zopet strokovnim organizacijam, od katerih so se ločile. To bi bilo najboljšo sredstvo za vpostavitve enotne fronte v posameznih deželah. Mednarodna enotnost bi se na podlagi tega lahko dosegla.

Interesantno je, da je na francoskem ena skupina francoskih železni-

čarjev na svojem pokrajinskem kongresu v Orléansu tudi sprejela ta sklep. Za sklep je glasovalo 46 delegatov, vzdržalo se jih je glasovanja 27 in le 8 so glasovali za dosedanji separatizem.

Vkljub temu komunisti tega sklepa, ki je udeležil enotno fronto, niso upoštevali, temveč so ustanovili novo komunistično strokovno organizacijo.

Zelo zanimiv je položaj v Nemčiji. Tam so vse strokovne organizacije še enotne.

Moskva pa je ustanovila vkljub temu v Berlinu veliko tajništvo, v katerem je 18 tajnikov. z nalogo, da se borijo proti legalnim odborom strokovnih organizacij. Razven tega obstoja v Berlinu državni odbor zaupnikov opozicij rednih strokovnih organizacij.

Njihova naloga je delati za izvedbo sklepov Rdeče internacionale, z drugimi besedami delati proti pravilno izvoljenim odborom strokovnih organizacij in rušiti strokovni pokret.

Istočasno prihajajo odposlanci tega tajništva k našim strokovnim tajnikom in se pogajajo za sprejem v Mednarodno strokovno zvezo. To pa tajnika moskovske internacionale Losowskyja ne ovira, da razlaga svojim zvestim istočasno, da je amsterdamski strokovni pokret v popolnem razpadu.

Kdor je v stanu tako delati, — temu ni za enotnost pokreta. Njemu je enotna fronta slepilo, ki naj pomaga najprej rušiti. Predvsem naj se toraj neha cepiti — in resnična enotnost bo tu.

manjkanja. Po vrhu pa jih še Trboveljska družba iz stanovanja meče.

Takšna je letos bilanca rudarjev Trboveljske družbe. Žalostna je ta bilanca, ki je bridko zrcalo za položaj delavstva. Tu je razvidno, kam pripelje delavstvo njegova razredna nezavednost in hinavsko izrabljanje agentov kapitala in političnih koristolovcev.

Rudarji spreglejte enkrat, in storite to, kar zahtevajo vaši lastni interesi, ki pa morajo biti izvojevani na podlagi zdravega in pravičnega razrednega boja. Rudarji! Ako boste v prihodnjem letu to spoznali, in storili, se bo gotovo tudi kazalec vaše bilance obrnil na bolje.

Nečuvano postopanje.

Socialističen strokoven pokret je še enoten in združuje vse delavstvo.

Če komu sedanje vodstvo ni všeč, — naj bi počakal vsaj do kongresa. — O Veliki noči se vrši kongres Glavnega Radniškega Saveza. takoj za tem pa pokrajinski kongres strokovnih organizacij za Slovenijo, kjer lahko pride vsak na krmilo, kdor upa, da bo vodil naše strokovne organizacije boljše ko dosedanje vodstvo. Brez ozira na to, lojalne in dobrohotne kritike sedanjega našega dela nikomur ne bomo zamerili.

To pa, kar si dovoljuje napram strokovnemu pokretu zadnji čas »Naprej, ni ne lojalna, ne dobrohotna kritika.

Strokovne organizacije so izdale, kakor delajo to že dvajset let, svoj De-

lavski koledar. One so k temu menda tudi najbolj upravičene, ker združujejo 10krat toliko članov, kakor vsaka izmed razbitih struj in strančic. »Naprej« trdi sedaj, da je to »Korunov koledar«, čeprav s. Korun ni član strokovne organizacije, čeprav nima tudi drugače s koledarjem Strokovne komisije nič opraviti in ni zanj niti besedice napisal in čeprav je namenjen ves eventualni čisti dobiček listu Delavec, od česar bo imelo vse strokovno organizirano delavstvo brez razlike koristiti.

Če je bila že težko razumljiva nelojalnost, da se je izdal poleg Delavskega koledarja še en koledar, je naravnost uočljivo, da si upa o našem skupnem koledarju kdo tako pisati.

Pozivljamo vse, ki nečijo, da razbijejo v našem pokretu še to, kar je v njem zdravega, da zaustavijo to brezsmiselno, divjo gonjo, ki nam bo vse upropastila. Ob enem se zaletava list v

načrt »Delavske zavarovalnice«. Pripominjamo, da se vporabi glasom pravil ves eventualni čisti dobiček za te zavarovalnice za strokovne organizacije. — Povdarjamo za organizacije, ne za njih sedanje vodstvo.

Včasni upravni odbor smo postavili glasom sklepa zadnje seje Strokovne komisije same ročne delavce, ki nimajo s prepri te vrste nič opraviti, — da izpodbijemo že v naprej demagogiji tla. Vkljub vsemu temu, se imenuje projekt — kapitalističen. Kdor je zmožen pri vsem tem tako pisati, kakor piše Naprej, — ta se obnaša kot sovražnik organizacij, kojih sestavni del so tudi njegovi somišljeniki.

Delavstvo pod temi razprtijami trpi. Zato naj skrbi, da se nas ne bo držnil nihče še hujše razdvajati, kakor smo že.

V strokovnih organizacijah je za vse prostor! Zato jih čuvajmo vsi!

Delavsko gibanje.

Koliko članov štejejo amsterdamska internacionala in njej priključene strokovne zveze? Konec leta 1922 je bilo priključenih Mednarodni strokovni internacionali 18.760.000 strokovno organiziranih delavcev. Zveza kovinarjev šteje 3.2 milijona članov, Zveza transportnih delavcev 2.3 milijona, Zveza rudarjev 2.1 milijona, Zveza tovarniških delavcev 2 milijona, Zveza tekstilnih delavcev 1.7 milijona, Zveza stavbinskih delavcev 1.1 milijona in Zveza poljedelskih delavcev 1 milijon. Internacionalnim zvezam se je priključilo v letu 1922 na novo 41 državnih zvez.

Težek položaj nemških strokovnih organizacij. Silen padec nemške marke je spravil nekaj tako bogate nemške strokovne organizacije na rob propada. Prihranki dolgih let so se spremenili pod posledicami zločinskega tiskanja denarja v prazen nič.

Strokovno časopisje je prisiljeno izhajati po dolgih pavzah. Organizacije si pomagajo z okrožnicami, ki so pa seveda le nepopolno nadomestilo za tisk.

Pod tem strokovne organizacije vsestransko trpijo.

Nemški podjetniki se tega silno veselijo.

Mednarodni proletariat je v plemeniti tekmi skušal v tej sili pomagati.

Organizacije mednarodne strokovne zveze so nabrale za nemške strokovne organizacije dosedaj 77.058 dolarjev (okrog 7 milijonov dinarjev).

Jugoslovanski strokovni pokret pa je žal tako razbit, da se dosedaj ni mogel oddolžiti nemškemu pokretu, ki mu je bil v več, kakor enim oziru učitelj in organizator. — niti s primernim solidarnostnim darom...

Trboveljska premogokopna družba in njene plače. Zadnjič smo primerjali plače v trboveljskem revirju in v čeških rudnikih.

Danes navajamo v svrhu primerjave plače nižjih avstrijskih premogovnikov, kakor so ugotovljene s kolektivno pogodbo z dne 21. decembra 1923.

Glasom te pogodbe znaša povprečen minimalni dnevni zaslužek rudarja v rovu na dan 73 Din, rudarja v šahtu 90 Din, povprečen zaslužek vozača ali mladostnega delavca 53 Din. Temu nasproti plačuje Trboveljska svoje delavce 7.20 do 40 Din na št.

Plače naših rudarjev so toraj enako kakor napram Češki tudi napram Av-

striji za okrog 50% prenizke. Tako daleč se je zaslužilo naše delavstvo s pomočjo države. Kakšen zločin je napravila s tem država sama nad seboj, nam postane jasno iz sledečega razmišljanja:

Družba izplača vsako leto svojim delavcem okrog 50 milijonov dinarjev premalo. Večina tega denarja pride v last inozemskih delničarjev.

Vsled tega, ker pusti odirati država svoje delavstvo, slabi svojo plačilno bilanco in svojo valuto v prav izdatni meri.

Kje so plačanci ali zločinci, ki morejo tako izdajstvo na državnih interesih z državnimi sredstvi podpirati?

Nemško narodno premoženje in njegov donos. Nemški narodno-gospodarski strokovnjak dr. Elsass priobčuje v angleškem »Economist« cenitev nemškega narodnega premoženja.

Po Helfferichovih cenitvah je znašalo leta 1913 nemško narodno premoženje 310 milijard zlatih mark.

Po odbitkih vsled odstopa Alzaško-Lotariške, — Poznanjske in Slezije in po odpisih obrambne kvote, bi ostalo od te svote 208 milijard zlatih mark. —

Letni donos tega premoženja se je cenil pred vojno s 40 do 41 milijardami. Konec 1921 pa ni znašal več nego 16 milijard zlatih mark. Nazadovanje donosa je pripisovati v prvi vrsti v ogromni meri znižanim plačam delavcev, nastavljenecv in uradnikov.

Danes je letni donos gotovo še nižji nego leta 1921.

Razmišljanja k notici o nemškem narodnem premoženju in njegovem letnem donosu. Od svote 310 milijard zlatih mark znašajo 30stotne obresti 9.4 milijard mark. Najmanj eno četrtino nemške produkcije so dobivali pred vojno rentniki.

Od 208 milijard znašajo 30stotne obresti 6 milijard mark. Reparacijska bremena se cenijo na 60 milijard zlatih mark. Ako bi se vsi dohodki iz obresti za 10 let v to vporabili, — bi bile reparacije plačane.

Ako bi se odstopilo 30 odstotkov nemškega substančnega premoženja francoskemu kapitalu — bi bile reparacije takoj plačane. To pa bi donosilo francoskemu kapitalu letne rente 1.8 milijonov dinarjev. —

Dobra in slaba bilanca.

Sedaj v začetku novega leta bodo gg. kapitalisti sestavljali svoje letne bilance, računajoč pri tem, v koliko bodo lahko povišali svojo osnovno glavnico, in koliko odstotno bodo delili dividende med seboj: njihova bilanca bo kazala, koliko so v pretečenem letu izpršali iz žuljev delavstva. Tudi Trboveljska družba bo imela v tem oziru krasno bilanco. Zakaj že lansko leto je bil rezultat za njo zelo ugoden. Letos pa še posebno, ker je za 13% premož podražila, a delavstvu je dala samo 5% poviška na plače. Preostane družbi 8%, kar znaša, brez že itak visokega dobička letno računano pri povprečni dnevni produkciji 680 vagonov, na 312 delavnih dni, vagon po povprečno 3039.— Din, že samo 51.427.584.— Din letno. Samo teh 8% znaša to svoto! To je dobra bilanca za gg. delničarje Trboveljske družbe!

Nasprotno pa so dobili rudarji že itak nezadostno plačani za svoje delo, samo 5% poviška, med tem ko je narasla draginja za povprečno 20%. Ako so imeli že pred tem 42% premalo plače, napram predvojnemu zasužku, dnevno 3.20 K, se je kazalec njihove bilance v pretečenem letu premaknil za 15% na slabše: torej v celoti za 57%. Pa ne še samo to; računati moramo izgubo zasužka za 50 delavnih dni za časa stavke. Kar znaša povprečno za delavca dnevno 53.25 Din. Torej za 9000 delavcev znaša 24.162.500.— Din. Tukaj je prišteti še tudi stotine žrtev, ki so še danes brez dela ter umirajo z njihovimi družinami vred lakote in po-

Naše organizacije.

Strokovna komisija.

Vsem Osrednjim društvom! Vsa Osrednja društva naj statistične pole o svojem delovanju, ki so jih dobila od podpisanega tajništva takoj izpolnijo in vrnejo.

Tajništvo Strokovne komisije.

Delavski koledar 1924.

smo do malega razpečali. Opozarjamo zaupnike naših organizacij, da za koledar ne bomo razpošiljali posebnih računov, temveč le čeke, na katerih bo naznačena nepopravna svota. Sodrugi naj čekov ne popravljajo, temveč naj nam morebitne napake sporoče.

Opozarjamo vse zaupnike, ki koledar razpečavajo, da bomo provizijo od računali v koledarjih in to šele tedaj, ko denar za razprodane koledarje prejmemo. Zaupniki dobe za vsakih dvanajst razprodanih koledarjev enega kot nagrado. Morejo pa jih vseh dvanajst odračunati, da prejmejo trinajstega zastoj. Toliko v ravnanje. — Strokovna komisija za Slovenijo.

Železničarji.

Maribor. V petek dne 4. jan. t. l. se je po dolgem zavlačevanju odobritve pravil potom oblasti vršil ustanovni občni zbor za ustanovitve podružnice Saveza železničarjev Jugoslavije III. v Mariboru. (Strojvodje, kurjači in oboje v kurilnici). Občni zbor je bil dobro obiskan in se je zelo stvarno izvršil. Izvolil se je novi odbor podružnice. Pri stvarni debati o službeni pragmatiki je bilo veliko ogorčenje, ker se je potom iste položaj železničarjev izdatno poslabšal. Zborovalci so uvidevali, da jih iz sedanjega bede ne more nič drugega rešiti, kakor le enotna strokovna organizacija t. j. združenje vseh železničarjev Jugoslavije v Savezu železničarjev Jugoslavije. Separatistična društva, kakor n. pr. »Društvo strojvodjev« so pripomogla posameznim demagogom do poboljška in dekoracij na račun vsega strojnega oboja.

V nedeljo, dne 6. jan. t. l. se je vršil istotako ustanovni občni zbor podružnice oboja delavnice južne železnice (Saveza žel. Jugoslavije II.) v Mariboru. Shod se je vršil v Ljudskem domu. Tudi ta obč. zbor se je vršil mirno in stvarno. Predlagani stari sodrugi so prevzeli drage volje njim zaupane funkcije, kot jedro tistih, ki so ostali zvesti starim principom. Oni imajo trdo voljo postaviti staro enotno organizacijo, ki bode služila železničarjem, kot prava zaščita njihovih interesov in jih rešila iz sedanjega groznega položaja. Novo izvoljeni funkcionarji niso nobeni novinci, temveč stari pionirji, ki so oddali prejšnje čase krmilo organizacije v roke mlajšim močem v nadi, da bodo vodile te moči našo ladjo po začetani poti. Ali ti so zgrešili pot ter privedli barko na skrite nevarne skale,

kjer se jim je razbila v pogubo vsem železničarjem. Sedaj stopajo izkušeni bogatejši zopet h krmilu. Njih naloga ni lahka. Jadrati imajo proti najhujšim vetrovom reakcije v boljšo bodočnost. A s podporo vseh železničarjev, ki znajo misliti in so spoznali, da je cepljenje organizacije njihova največja škoda, — mora iti. Enotna organizacija po celi državi je edino sredstvo, ki nas bo rešilo iz sedanjega nesrečnega položaja. Zatorej železničarji na delo, priključite se v staro strokovno organizacijo v »Savez železničarjev Jugoslavije«.

Vsi do zadnjega v organizacijo.

Novi odbor železničarske podružnice v delavnicah v Mariboru (Maribor II.): Predsed. Jurak Matija, naslov: Maribor, Pristan št. 11; namest. Gradišnik Avg., Maribor, Frankopanova c. 39; blagaj. Kranar Anton, Studenci, Lazarejeva ul. 4; namest. Majhenič Franc, Studenci, Aleksandrova c. 39; zapisnikar Ipavec Anton, Maribor, Stritarjeva ul. 15; namest. Orešič Franc, Maribor, Reseljeva ul. 7; odbor Brauhardt Peter, Maribor, Gegova ul. 8; Kren Jože, Maribor, Volfova ul. 14; Jaušnikar Franc, Maribor, Frankopanova c. 39; kontrola Lorenc Anton, Maribor, Ruška c.; Rotman Iv., Maribor, Valvazorjeva ul. 40; Steineker Franc, Maribor, Nova ul. 4; Budan Edmund, Studenci, Sokolska ul. 8.

Vrana vrani ne izkljuje oči. Centralni nadzornik Miha Ogrinc je dobil za novo leto kot predujem za tiste prihranke na premoju in olju, ki so jih prištedili drugi, celih 48.000 kron! — Tako razmetava državna uprava denar na eni strani, — med tem, ko na drugi strani še kruha stradajo.

To dejstvo postavlja celo »Jugoslovanski železničar« na sramoten oder.

Upamo, da zato ne bo krize v organizaciji udruženja nacionalnih železničarjev, ki jo vodijo vplivni prijatelji Mihe Ogrinca. Mi štejemo to objavo J. Ž. v dobro, vendar pa ga še na to opozarjamo, da vrana vrani navadno ne izkljuje oči in da se je treba v organizacijah po tem ravnati.

Društvo »Vlakospremnikov železnice v kraljevin S. H. S. v Mariboru« si dovoljuje vljudno naznanjati, da priredi že imenovano društvo dne 2. II. 1924 v vseh prostorih »Narodnega doma«

ŽELEZNIČARSKO VESELICO

ter je čisti dobiček namenjen v dobrobit trajno in resno bolnih članov.

Umrla je v Radečah pri Zidanem mostu Frančiška Pičinina, mati s. Alfreda Pičinina, našega zaupnika železničarske podružnice v Radečah.

Sodrugu in svojem izrekamo tem potom naše sožalje.

Maribor. Am 4. Jänner d. J. hat die Generalversammlung der Ortsgruppe III. des »Savez železničarjev« für das

Lokomotiv-Personal und anderer Gruppen des Heizhauses stattgefunden.

Als Ortsgruppenfunktionäre wurden nach Bericht des Obmannes des Vorbereitungsausschusses, Martin Bibič, folgende Genossen gewählt: Obmann Martin Bibič, Stellvertreter Jože Bukošek, erster Kassier Stanisl. Wagner, Stellvertreter Gerlič Ivan, erster Schriftführer Anton Peré Stellvertreter Jakob Istenič, Revisoren Anton Tominc und Ludwig Kaspar, Ausschüsse: Ivan Krajnik, Ivan Freitag, Ivan Macher.

Zuschriften sind an Gen. Bibič, in Geldangelegenheiten Gen. Wagner zu richten.

Bei der stattgefundenen Generalversammlung, bei der Gen. Krekič, Sekretär des »Savez železničarjev Jugoslavije« aus Zagreb anwesend war, wurden gründlich die Gefahren beleuchtet, die den Eisenbahner infolge ihrer schwachen Organisation drohen.

Es wurde eine Resolution betreffs Nichtbeteiligung der Eisenbahner mit den Winterkleidern, der Verzögerung der monatlichen Auszahlung der Gehälter, gegen die hohen, oft ungerechten Strafen, Aufstellung der Turnuse gegen den Willen des Personals angenommen, die dem Gen. Krekič zur Weiterleitung an die massgebenden Stellen übergeben wurde.

Aufschwung.

In unseren Werkstätten litten die Organisationen seit dem letzten Ausbruch der Empörung über die Behandlung der Eisenbahner, an einer schleichenden Krise.

Wir können heute berichten, dass diese Krise überwunden ist und dass der gesunde Sinn für die Organisation in Maribor auf der ganzen Linie gesiegt hat.

Die Organisationen im Heizhaus und in den Werkstätten sind erneuert und der erprobten Führung unserer besten Genossen anvertraut. Wir erblicken darin, die Gewähr der vollen Aufrichtung jener Organisationen die seit Dezenien den Stolz der Arbeiterbewegung Maribors bildeten.

Wir rechnen an alle. Auch an jene, die in unrichtiger Abschätzung der Entfernung vom Ziele sich auf taktische Irrwege zu verlieren geneigt waren.

Die Aufgabe, die sich der Organisation jetzt bietet, ist unendlich schwer.

Es heisst in mühevoller Arbeit in einem Ort nach dem ändern die alte, erprobte Klassenorganisation aufzubauen. Es heisst alle diese Bausteine zu einer neuen stolzen Trutzburg zu vereinigen, — auf die gestützt wir besseren Zeiten entgegengehen werden.

Scheint Euch die Reaktion zu übermächtig erstarkt, scheinen euch die Erfolge fraglich?

Auf der ganzen Welt hat die Arbeiterschaft so gekämpft, — und wo ihre Bemühungen mit zäher Ausdauer be-

gleitet waren, waren sie überall mit Erfolg gekrönt.

Unsere alten Arbeiter in der Organisation haben schon Schwereres miterlebt. Sie sahen aber auch mehr als eine Auferstehung. Nur von zwei Sachen ist der volle Erfolg abhängig: Von der Treue der Sache der Arbeiterschaft und vom festen Entschluss für unsere gemeinsamen Ziele einig kämpfen zu wollen. Diese beiden Garantien des Erfolges liegen in unserer Hand.

Kovinarska stroka.

Oblastni odbor.

Oblastni odbor se je na svoji prvi seji naslednje konstituiral: Ivan Ropret, predsednik, Joža Golmajer, tajnik, August Schley, blagajnik, Tone Žagar, namestnik blagajnika, France Vidmar, odbornik. Nadzorstvo Karol Breznikar in August Satler.

Oblastni odbor opozarja vse podružnice na okrožnico št. 1, ki je bila izdana dne 2. t. m. Vse obračune in pristopne izjave naj podružnice pošiljajo naravnost na centrale v Beograd in sicer na naslednji naslov: Centralna uprava Saveza Metalških Radnika Jugoslavije v Beogradu, Šumadijska ul. 16.

Redni letni občni zbor Saveza Metalških Radnika Jugoslavije podružnice v Celju se bo vršil v nedeljo, dne 27. januarja t. l. ob 9. uri dopoldan v salonu gostilne pri »Zelenem travniku«, z naslednjim dnevnim redom:

- 1.) Poročilo predsednika, tajnika, blagajnika in kontrole.
- 2.) Volitev novega odbora.
- 3.) Poročilo o položaju delavstva v splošnem in o poteku kongresa kovinarjev Jugoslavije.
- 4.) Razno.

Poročilo k 3. točki dnevnega reda bo podal referent iz Ljubljane. Opozarjamo vse člane kovinarske organizacije v Celju, da se točno udeležijo občnega zboru.

Odbor.

Predsedniki in zaupniki pozor!

Mednarodna zveza kovinarjev v Bernu je ob priliki 30 letnega obstoja izdala brošurico, ki vsebuje v kratkih obrisih razvoj in delo preteklih 30-tih let obstoja mednarodne zveze. Brošura je tiskana v nemškem, francoskem in angleškem jeziku in vsebuje tudi vse sklepe in poročila kongresov mednarodne zveze.

Brošura ima jako zanimivo in podučno vsebino in je vsakemu funkcionarju naše organizacije najtopleje priporočamo.

Opozarjamo vse naše zaupnike in člane, da si teh brošuric nabavijo. Naročila sprejema do 25. t. m. Oblastni odbor S. M. R. J. v Ljubljani. Cena teh brošuric nam še ni znana, ker jih moramo naročiti potom naše centrale v Beogradu direktno pri mednarodni zvezi v Bernu, ki je pa zagotovila, da bodo jako po ceni.

Kemična stroka.

Moste. V naši kemični tovarni uvaja naš obratovodja razmere, kakor se jih je v vojni naučil. Obnemoglo in lačno delavstvo trpi pod njegovo diktaturo. Obratovodja uvaja pri nas zopet vojaške raporte. Svetujemo v interesu podjetja in njega samega danes zadnjikrat, da preneha s svojo krutostjo, katere kot tesno združeni nismo voljni več prenašati. Povemo, da smo pripravljeni vse to, kar se danes v naši tovarni ponavlja, preprečiti za vsako ceno in sicer ne potom posameznikov, temveč z združenno močjo, na podlagi, katere hočemo zavedno v naši tovarni vstrajati.

Ljubljana. Tovarna za klej. V naši tovarni so se v zadnjem času pojavile nepričakovane vesti iz vrst onih gospodov, katerim je naše ravnateljstvo na račun zaposlenega delavstva dosedaj vse zaupalo. Težko nam je beležiti vesti širši javnosti, a ker smo primorani varovati ugled in poštenost našega delavstva, moramo to povedati. Govorice grede proti eni naši delavki. Tu moramo povedati, da je glavni krivec mojster Fries. Delavstvo iz tovarne obsoja najodločneje izrabljanje položaja proti delavkam in take pojave.

Podlistek.

Osnutek za železničarje.

Penzijski fond.

40. Vsi delavci so, čim postanejo stalni, obvezno člani penzijskega zavarovanja.

41. Polna penzija se dobi pri lažjem delu po 30, a pri težkem delu po 25 letu stalnega dela. Kateri delavci spadajo v skupino lahkkih in kateri v skupino težkih delavcev, se bo odredilo potom posebnega pravilnika po sporazumu z zaupniki.

Polna penzija je enaka zadnjemu mesečnemu zaslužku dotičnega delavca, v času predno je nastopil penzijo.

Vsakemu zavarovanemu delavcu se odbija vsakokrat od skupnega iznosa njegovega zaslužka po 3 odstotke za penzijski fond.

43. Dvakrat tako veliko svoto plačuje za vsakega zavarovanega delavca vsakokrat obvezno železniška blagajna v imenu delodajalca.

44. Delavec, ki zapusti prvih deset let delo na železnici, izgubi svoje vplačane prispevke v korist ostalih zavarovanih delavcev.

45. Po desetih letih članstva pri penzijskem fondu zadobi delavec pravico na

tretjino svoje penzije, a nadalje vsako leto sorazmerni odstotek, do tedaj, da zadobi po 25 odnoso 30 letih dela pravico do polne penzije.

46. Penzijsko zavarovani delavec ima pravico za slučaj, da se poneseči brez ozira na čl. 43 pravico do sorazmernega dela penzije.

47. Član, ki oboli in postane valed bolni nesposoben za delo prej nego je bil 10 let član penzijskega fonda, se pensionira brez ozira na leta članstva pri penzijskem fondu in dobiva na račun penzije 50 odstotkov svojih dotedanjih dohodkov.

48. Po smrti delavcev prejemajo polno plačo vdove, dokler se ne poroče ali do smrti in otroci do polnoletnosti.

49. Penzijski fond je avtonomna institucija, ki jo upravljajo zavarovanci.

IX.

50. Delavcu se more odpovedati služba, dokler ni stalen na 14 dni, odnoso na 7 dni, ako ni bil v službi dalje nego 14 dni.

51. Stalnemu delavcu se služba ne more odpovedati.

52. Stalni delavec more biti odpušen po razsodbi disciplinarnega sodišča, ki odloča tudi o njegovi penziji.

53. Delavcu, ki je odpušen po razsodbi disciplinarnega sodišča, se mora dati, ako to zahteva potrdilo, o prevedeni službeni

dobi na železnici, v katerem ne sme biti niti z besedami niti z znaki nič slabega zapisanega.

X.

54. Vsa prekrščenja in opuščenja, nastala iz poslovnih odnošajev, se rešujejo pred disciplinarnim sodiščem, v prekršitvah izven tega kroga razvoja disciplinarno sodišče po razsodbi merodajnega sodišča.

54. Disciplinarno sodišče je paritetno, t. j. iz članov, ki jih imenuje delodajalec in iz delegatov, ki jih volijo na svobodnih volitvah delavci. Predsednik se izbere — menjavajo se enkrat izmed zastopnikov delodajalca, enkrat izmed zastopnikov delojemalcev.

56. Mandat disciplinarnega sodišča traja leto dni.

XI.

Skrb za potrebščine delavcev.

57. Delavsko oboje ima pravico zahtevati vsako leto 3 pare delavne obleke in 1 par težkih čevljev, ki morajo biti iz trpežnega usnja. Obleka se izdaje vsake 4 mesece a obutev redno v novembru.

58. Delavsko oboje ima pravico na režijsko vožnjo na železnici. Ta pravica se razteza tudi na delavske rodbine.

59. Železniška direkcija bo skrbela za to, da bo delavsko oboje vsako leto oskrbljeno z materialom za kurivo po ceni, po kateri ga dobiva sama železnica.

Medvode - Goričane. Občni zbor podružnice kemičnih delavcev v Medvodah, se vrši dne 3. februarja ob 2. uri popoldne pri Potisku. V slučaju, da ob določeni uri ni sklepčen, se vrši pol ure pozneje ob vsaki udeležbi. Sodrugi, poskrbite, da bo udeležba polnoštevna. Zdravo! Odbor.

Medvode - Goričane. Ker klerikalci razširjajo neresnične vesti med delavstvom, da naše organizacije ni več, ter s tem begajo naše člane, da bi jih spravili v svoje vrste, se vam naznanja, da mi še živimo, in da smo še bolj zdravi, kakor si klerikalci želijo. Ako se je predsednik odtegnil svojemu delu, s tem se ni organizacija zaspala, in ne bo. Tiste ljudi pa, ki so zapustili naše vrste, ter šli k klerikalcem, jim iz srca privoščimo, ker moralno si z njimi ne bodo opomogli, številka v članski knjigi pa itak nič ne šteje. Naš bivši predsednik bo pa za svoje delo dobil tudi temu primerno plačilo. Drugič še kaj več.

Zahvala. Podpisana se zahvaljujem vsemu zaposlenemu delavstvu tovarne za klej, ki mi je darovala za časa moje boleznj podpora v znesku Din 131.70 Fani Čarman.

Živilska stroka.

Vsem podružnicam Osrednjega društva živilskih delavcev in sorodnih strok na Slovenskem ozemlju v vednost.

Centralni odbor je na svoji XII. redni seji z dne 7. januarja 1924 sklepal o rednih letnih občnih zborih, ter je določil sledeče:

1. Vse podružnice imajo do srede februarja 1924 končati z rednimi občnimi zbori;

2. Občne zbere naj prijavijo političnim oblastem podružnice same;

3. Vse podružnice imajo naznaniti centralnemu odboru 8 dni pred občnim zborom;

Dan, čas in prostor, kjer se vrši občni zbor podružnice.

II. V teku šestih dni po občnem zboru mora vsaka podružnica sporočiti centralnemu odboru sledeče:

1. Natančen seznam novoizvoljenega odbora in sicer tako, da je razvidna pri posamezniku funkcija, ki jo opravlja;

2. Ime in priimek izvoljenih delegatov za centralni zbor.

3. Koliko članov se je občnega zbora udeležilo;

4. Podati je kratko poročilo občnega zbora.

5. Poročati je koliko je imela v preteklem letu podružnica mezdnih gibanj, zahteve podružnice in uspeh, koliko shodov in sej je imel podružnični odbor.

Podružnični odborniki bodo prav z lahkoto izvršili sklep centralnega odbora, če začno z delom takoj in sicer prav tako, kot smo zgoraj navedli. Pred občnim zborom se morajo rešiti točke 1. do 3. Po občnem zboru pa je treba rešiti drugi del sklepa od točke 1. do 5. in bo vsaka pomota nemogoča.

Dolžnost sedanjih podružničnih odborov pa je, da izročijo že izgotovljeno delo drugega dela sklepa, in sicer stvari, ki so zahtevane pod točko 5 novoizvoljenemu odboru, ki ima dolžnost odposlati skupno poročilo drugega dela sklepa centralnega odbora v pravem času pisarni centralnega tajništva v Ljubljani.

Točka 5 je postavljena zato, da dobi novoizvoljeni podružnični odbor jasno sliko o preteklem delu, kar mu pomaga v bodočem letu.

Sklepa se morajo držati vse podružnice. Predsedstvo.

Podružnica pekov in mlinarjev v Celju ima svoj redni letni občni zbor v nedeljo, dne 27. januarja t. l. ob pol 9. uri dopoldne v društvenem lokalu gostilne pri »Janžeku« Zakresija.

Dolžnost vsakega člana je, da se občnega zbora zanesljivo in točno udeleži. Odbor.

Stavbinska stroka.

Občni zbor »Unije stavbinskih delavcev« podružnice v Celju, se bo vršil v nedeljo, dne 27. januarja 1924. dopoldne ob 10. uri v dvorani pri Janžeku. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika; 2. poročilo zapisnikarja, 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo kontrole; 5. predavanje o stavkovni in tarifni politiki; 6. volitev novega odbora; 7. volitev delegatov za kongres »Unije«. 8. Razno. — Predsednik.

Usnjarska stroka.

Redni občni zbor čevljarke podružnice v Ljubljani se vrši v nedeljo, dne 27. januarja ob pol 10. uri dopoldne v prostoru restavracije »Zlatorog« s sledečim dnevnim redom: 1. poročilo predsedstva; 2. poročilo tajnika; 3. poročilo blagajnika; 4. poročilo kontrole; 5. strokovne organizacije in njih cilji (Referent s. Uratnik); 6. volitev novega odbora. 7. sklep. Odbor.

Objave.

Preklie.

Preključujem vse žaljive besede, ki sem jih govorila proti g. Vrečkotu, delovodju v tovarni verig in njeni ge. sodrugi. Obenem priznavam, da nisem niti sestra niti najdaljša sorodnica omenjenega in soproge, kakor se je baže govorilo v splošnem. Magdalena Saligaj, delavka v tov. verig na Lescah.

Dopisi.

Tržič. Delavstvo naše predilnice in tkalnice je imelo dne 13. januarja strokovni shod, kateri je bil namenjen vsemu delavstvu, ki se zaveda pomena in namena strokovne organizacije. Shod je bil sijajno obiskan. Poročal je na njem s. Rejc, tajnik kemičnih delavcev, ter razložil pomen in namen strokovnega pokreta, kakor tudi gospodarskih organizacij. Govoril je tudi o 8 urnem delavniku, delu obratnih zaupnikov, nameri poslabšanja bolniškega zavarovanja. Sprejela se je v tem smislu protestna resolucija. Isto tako tudi resolucija proti zapostavljanju pri nas organiziranega uradništva pri bolniški blagajni. Svetoval je delavstvu predilnice in delavstva v Tržiču sploh, da se bodočih shodov isto tako polnoštevno udeležuje, za pospešitev enotne strokovne organizacije predilniškega delavstva ne samo v Tržiču, temveč tudi drugod v Sloveniji, pozneje pa v celi državi.

Medvode. V nedeljo, dne 13. t. m. popoldan se je vršil v gostilni »Potisek« sestanek kemičnih delavcev, La katerem je poročal s. Golmajer iz Ljubljane. Njegovim izvajanjem so navzoči sledili z zanimanjem in so mnogi, ki so v boju za obstoj papirniških delavcev in z delom za organizacijo obupali, zopet oživel. — Želeli bi le bilo, da se takih sestankov, ki jih sklicuje organizacija udeležujejo vsi delavci, ne pa vedno le eni in isti delavci. Vsekakor je upati, da se bo položaj naše organizacije v najkrajšem času zboljšal, ker je že precej sodrugov, ki bodo delali v procvit organizacije.

oziroma mimo katerega se je moglo priti v Azijo. Pa vse skupaj je bila v splošnem zmečkarija. Še-le prošlo stoletje so nastopile evropske države realno. Razdelile so si svoje takozvane »interesne sfere«. Bile so to Anglija, Francija, Nemčija in Italija. Anglija in Francija sta nato najprej izkrcali Nemčijo iz Severne Afrike. Dovolili sta ji nato kos afriške zemlje na zapadni, drugi kos na istočni, tretji na južni strani. V svetovni vojni so Nemci vse to izgubili. Med vse to je posegla Belgija, ki so ji velešile pod vplivom Francije dovolile takozvani »belgijski Kongo«. Na sramoto Belgije moramo priznati, da nihče od evropskih kolonistov ni tako okrutno postal z domačini kot ravno Belgijci.

Malo pred svetovno vojno sta Anglija in Francija porinili Italijo do skrajnega iztoka v Afriko — v Abesinijo, pa so domačini temeljito naklepali Italijane. Ko so ti pogoreli tudi v Tripolisu, so nekaj časa počivali nato pa usmerili svoje politične aspiracije proti Srednji Evropi. Ker jim njihovi načrti z ozirom na previdne akcije češko-slovaške diplomacije niso uspeli, so oćiganili nas — Jugoslovane.

Naj se nihče ne zgraža. Mi smo faktučno oćiganjeni, pa naj bo besedilo tozadavnega diplomatskega dogovora še tako milo in sladko.

Da preidemo k stvari: Od prevrata dalje so se pletli sporni odnošaji med Jugoslavijo in Italijo. Pogoreli smo vedno mi, kar gre na račun naše »izvrstne« diplomacije in tajnih političnih dogovorov izpred vojne. Vse se je bridko maščevalo. Šla je Režija — še pred vojno —, šla je Goriška in Gradišćanska, padla sta v grabežljive kremplje Trst in Idrija, da je izgubljena Istra je samo po sebi umevno. — Sedaj pa Reka! Reško vprašanje se je vlečlo kot morska kača in je bilo koncem prošlega tedna rešeno...

Rešeno je tako-le: Delto, Baroš in Bankino dobi Jugoslavija. Italija odstopi reško luko Jugoslaviji v zakup za 50 let. Mesto ostane Italiji. Pristanišče naj bi bilo prosto.

Da povemo v kratkih besedah: Jugoslavija naj vzdržuje 50 let reško pristanišče, s čemer bo ubila Baroš, Delto in Bankino. Po petdesetih letih naj zapusti Reko in prevzame po njej sami ubite pristaniške naprave v omenjenih lukah. Zato pač ni treba diplomacije, saj zadostuje nezmožnost in nerodnost!

Začasni predsednik Zedinjenih držav Coolidge preti Evropi s svojo absistenco, zlasti pa z nepriznanjem Rusije. Zato pa se je vrgel na ureditev odnošajev s sosednjimi ameriškimi državami. Najnesrečnejša ameriška država je menda Mehika, kjer prav gotovo vsak dan izbruhne ta ali ona revolucija. To-liko generalov prav gotovo ni v nobeni državi na svetu kot baš v Mehiki. In vsi so po svojem poklicu pretepači. Odtod neprestani nemiri v tej nesrečni državi. Odtod tudi, da je ta dežela zatočišče mednarodnim postopačem in lopovom vsega sveta.

Čudno stališče zavzema g. Coolidge tudi napram Rusiji, katere noče priznati, dokler se po »njegovem mnenju« ne uredi razmere v Rusiji.

Danes se odpravi angleški parlament, kar se bo zgodilo na zelo pompozno način. Otvoril ga bo sam kralj z novo kravatno. Sedanji ministrski predsednik Baldwin prireja vsem uglednejšim političnim osebnostim v Angliji dineje, pa bo, kakor vse kaže, pri prihodnjih volitvah popolnoma pogorel.

Še eno zanimivost! Na Angleškem se osnuje takozvana »Kmetška« stran-ka. Kakor se da sediti, je to oćepek konservativne stranke, ki je sicer moćna, a se žele nezadovoljni elementi loćiti od nje.

Približuje se zasedanje naše narodne skupščine. Kakšno stališče zavzame proti »sporazumcu med našo državo in Italijo, bomo z zanimanjem pričakovali.

Razno.

Prvo pero. Kdo je iznašel prvo pero? — Do leta 1780. so pisali dokumente z gosjim peresom. Gosje pero je bilo v modi zelo dolgo. Pred njim so

imeli takozvani Stylus-pero iz trdega konicastega kamna. V Konfucijevih časih so pisali s čopićem. Šele leta 1780. je vpeljal Samuel Harrison pero iz kovine, ki pa ni bilo kakor je danes, ampak je bilo podobno dolgemu žeblju in je bilo na koncu neprekano. Pero, ki se je natikalo in imelo na koncu in na straneh zareze, da je spuščalo črnilo in delalo črte debeleje in tanjše, — kakor je pisec ravnal s peresom, — je spopolnil šele Jack Perry leta 1824, in neki Gillot v Angliji, ki je začel izdelovati peresa iz jekla.

Od kod pride kreda? Zaloge kreda se nahajajo v nekaterih krajih morskega obrežja. Kos kreda, ki jo rabi učitelj v šoli, ko piše ali riše po črni tabli, sestoji iz ostankov tisoć in tisoć malih živali, ki so enkrat živele v morju. Vsa njihova telesa so izginila, ostal je le apnenec-kreda, ki je padala na dno morja kos za kosom ter se kupičila in stiskala do trdega. Na tisoće let je vzelo, da so se kupi nagromadili v obsežnosti, kakor jih najdemo ob morskem obrežju. Ko je zemlja menjala svoje površino, so bili hribi kreda vzdignjeni, da so gledali iz vode in tako bili pristopni človeku in učitelju.

Ljubezen Japoncev do glasbe. V zelo redkih slučajih se je Japonska tako razlikovala od zunanjega sveta kakor v glasbi. Kakor Kitajska, Siam in druge dežele na skrajnem vzloku, je tudi Japonska velika oboževalka glasbe, in sicer v mnogo obsežnejšem smislu kakor v Evropi ali Ameriki. Leon Lansberg, ki je prepotoval daljni vztok in pozna glasbo, pripoveduje, kako veliko vlogo igra glasba na Japonskem, bodisi v mirnem ali vojnem času, v javni službi, ali v službi religije. Toda njih glasba je v primeri z drugimi državami sveta zelo različna. Amerikanec ali Evropejec, ki bi poslušal japonski orkester, bi komaj spoznal izvajanje glasov.

Toda kakorkoli se glasba med orientom in okcidentom razlikuje, eno je gotovo: kakor pri vseh ostalih narodih, tako tudi pri Japoncih — kakor se je izrazil E. Yamanda, glasbeni inštruktor japonskega orkestra, ki je bil v Ameriki — je učenik godbe povsod isti. Neki kitajski filozof je dejal, »da godba povzroča, da se nebo preseči za en čas na zemljo«.

Gospodarstvo.

Koliko se izkoplje na svetu premoga in kakšne so še njegove rezerve? Svetovna produkcija premoga je znašala leta 1922 133 milijonov 20 tisoć vagonov. Od tega je izkopala Severna Amerika 44 milijonov 100 tisoć vagonov, Anglija 25 milijonov 600 tisoć vagonov, Nemčija 14 milijonov 100 tisoć vagonov črnega in 13 milijonov 700 tisoć rjavega premoga, Francija 3 milijone 120 tisoć, Japonska 2 milijona 500 tisoć, Poljska 2 milijona 400 tisoć in Belgija 2 milijona 100 tisoć vagonov.

Vsa premogovna zaloga se ceni v Severni Ameriki na 3854 milijard, v Kanadi na 1234 milijard, v Kini na 996 milijard, v Nemčiji na 409 milijard in v Angliji na 190 milijard vagonov.

Nov načrt za plaćilo reparacij. Nemški industrijalec Rechberg je predložil v Parizu nov načrt za plaćilo reparacij. Po tem načrtu bi imela povišati nemška podjetja svoje akcije za 30 odstotkov. Te akcije bi se dale Franciji na račun plaćila reparacij. Francoska vlada bi prodala te vrednostne papirje med svoje industrije.

Po tem načrtu bi plaćala Nemčija svoje dolgove s prepustitvijo stvarnih vrednot, med tem, ko se je skušalo plaćati dosedaj vse z nemškimi delom in to po večini na račun znizanih plać, toraj na račun nemškega delavstva.

Ta načrt bi bil tudi politično ogromnega pomena: on bi vstvaril interesno skupnost nemškega in francoskega kapitala, — kar se mora smatrati za najvažnejši predpogoj političnega zblizanja.

Amerikansko zlato. V Ameriki je za 4 milijarde zlata. To je polovico zlata na svetu.

Razgled po svetu.

Tedenski pregled.

Ljubljana, 15. januarja 1924.

Afrika je doslej menda najmanj raziskana zemlja, dasi je tvorila prvo zibelko kulture. Egipt je še danes uganka znanstvenemu svetu in vesti o odkritju grobnice Tutankamena vabijo v Egipt ućenjake vseh petih celin. Npregledna in neprekorajljiva Sahara je oreh, ki ga skušajo streti mnogobrojni ućenjaki našega planeta. Za časa Kristovega rojstva, po katerem se ravna naš sedanji koledar, je bila kultura naj-

bolj razvita baš na obalah Sredozemskega morja, to je na južnem delu Italije, to se pravi Apeninskega polotoka, ker takrat Italije seveda še ni bilo, kakor tudi na severnih obrežjih Afrike. Egipt, Kartagina itd. so nezatajljivi znaki te kulture.

V srednjem veku je kultura sploh propadala in se je ohranila le v klosterskih zapiskih menihov, ki so se odrekli vsemu svetu. Tudi kultura Afrike je zanrla. Začetkom novega veka se je Evropa zopet ozrla proti jugu, ker je bila Afrika pać tisti kontinent, preko

Delavska zakonodaja v naši državi.

Delo žena pred porodom in po porodu.

Iz splošnih socialnih razlogov štiti zakon delavke-matere, zaposlene v podjetjih, spadajočih pod zakon o zaščiti delavcev s tem, da zabranjuje vsako delo za čas dveh mesecev pred porodom in dveh mesecev po porodu, torej za čas, za kateri jim zavarovalni zakon priznata izdatne podpore. Podjetnik ne sme siliti delavke, ki se izkaže z zdravniškim izpričevalom, da pričakuje poroda v dveh mesecih, k nadaljnjemu delu, marveč ji mora nemudoma dovoliti zakonito določeni dopust štirih mesecev. Če bi trajalo bolezensko stanje porodnice tudi preko dveh mesecev po porodu, ji ne sme podjetnik odovpečati službe, razen če bi trajalo to stanje nad leto dni od dne poroda.

Za dobo porodnega stanja nima prizadeta oseba pravice do plače, če ni drugače pogojeno, bodisi v individualnem ali kolektivnem dogovoru.

Za dojenje dece mora dovoliti podjetnik delavkam — materam poseben odmor, in sicer:

1.) če je dete v materinem stanovanju, do 30 minut čez vsakih 4 do 5 ur dela ali

2.) če je dete v dečjem zavetišču

podjetja, kjer mati dela 15 minut čez vsakih 4 do 5 ur dela na kratke rednega odmora in mezde. — To velja za vse delavke-matere brez razlike, ali so poročene ali neporočene.

Delovni edmer.

Pomožnemu osebju se mora dajati vsakih 8 ur odmor, vsaj 1 ure. Če se opravlja delo na odprtem prostoru, pod neposrednim vplivom sončnih žarkov, mora znašati odmor v poletnem času najmanj 2 uri.

Ob nedeljah je prepovedano vsako delo pomožnemu osebju v podjetjih, spadajočih pod zakon o zaščiti delavcev. Če pa zahteva tri četrtine delavcev namesto nedelje drug dan odmora, sme določiti ministristvo socialne politike za posamezna podjetja in posamezne obrate tudi kak drug dan za dan odmora. Ob teh dneh se mora zagotoviti pomožnemu osebju neprekinjen odmor najmanj 36 ur, če je en dan praznik, odnosno 60 ur, če sta dva dni praznika drug za drugim. Nedeljski počitek pa ne velja:

1.) za podjetja, v katerih je delo po naravi njih posla neprekinjeno. Zakon predvideva pravilnik, v katerem bodo naštetja ta podjetja; pravilnik še ni izšel;

2.) za kavarniške, gostilničarske, hotelske, fotografske, pogrebne obrate, v

katerih sme delati pomožno osebje, pa ves dan tudi ob nedeljah; za pekarske, mesarske, brivske, cvetličarske obrate, za obrate z živilijskimi potrebščinami, za trafikantske obrate in obrate za prodajanje časopisov je dopustno delo pomožnemu osebju ob nedeljah, in sicer samo dopoldne.

Lastniki podjetij, katerih pomožna osebje je bilo popolnoma ali deloma zaposleno ob nedeljah, morajo dati temu osebju primeren odmor med tednom. Lastniki onih podjetij, v katerih je po naravi posla neprekinjeno, pa morajo dati svojim delavcem vsaj vsak tretji teden odmor na nedeljo ter poleg tega vsako leto dopust najmanj toliko dni, kolikor so bili v minulemu letu zaposleni ob nedeljah.

V naštetih podjetjih je torej redno nedeljsko delo dovoljeno ob pogojih, ki so navedeni v zakonu.

V drugih podjetjih pa sme pristojna inspekcija dela dovoliti nedeljsko delo samo pod sledečimi pogoji:

1.) zaradi višje sile ali nenadne potrebe v javnem interesu;

2.) če se mora na nedeljo izvršiti inventariziranje podjetja, prepisano z zakonom;

3.) če gre za čiščenje ali vobče za vzdrževanje obrata, kolikor je te posele nemogoče opraviti ob delavnikih;

4.) če gre za neizogibne posele, da se prepreči kvarjenja strovin ali izdelkov, kolikor se ti posele ne morejo izvrševati ob delavnikih.

V vseh teh primerih morajo lastniki podjetij poročati takoj prihodnji dan, ko nastopi slučaj, pristojni inspekciji dela, ki odloči, ali se dela ob nedeljah ali ne.

Mladostno delavsko osebje pod 18 leti mora imeti ob nedeljah brezpogojno in brez izjeme popoln počitek.

Za praznike, bodisi cerkvene ali državne, prepušča zakon svobodnemu sporazumu delodajalcev in delavcev, da določijo, kdaj naj se dela in kdaj ne, koliko časa naj ob teh dneh traja prekinitev dela itd., kratko delo ob teh praznikih je stvar medsebojnega sporazuma, če pa se dela, gre pomožnemu osebju primeren odmor tudi med tednom.

Čas odpiranja in zapiranja obratov v posameznih krajih, določa po zadržanju interesnih organizacij ministristvo za socialno politiko ali pa oni organ, na katerega prenese minister to pravico. O tem vprašanju so izdelani obširni pravilniki, kateri pa doslej še niso objavljeni in bržčas tudi nikoli ne bodo, ker so zadel na močen odpor tako pri podjetniških kakor tudi pri delavskih zastopnikih.

(Dalje prihodnjič.)

Pozor!

Nadzorujte javne lokale! Potrebno je, da se nahaja v stikih z delavskim pokretom tudi javnost in oblasti. Pomikanje teh stikov smo doslej prav občutno pogrešali. V marsikaterem oziru smo ukrenili vse potrebno, da se te stike zopet obnovi, kajti nekoč smo jih že imeli. To je bilo takrat, ko je delavski pokret predstavljal enotno silo, ki je bila v stanju, da uniči z bojkotom marsikaterega zagrizenega nasprotnika.

Tisti časi se vračajo.

Delavsko časopisje je faktor, ki je v stanju, da napravi najboljši stik med delavstvom in ostalo javnostjo. Časopis je zrcalo časa in položaja. Ne le to, tisk je sila, ki učinkuje na javno mnenje. Njegova naloga je, da ruši napačno slikanje razmer; delavsko časopisje ima poleg tega še posebno nalogo: da onemogoča številnemu meščanskemu časopisju varanje ne le delavstva samega, temveč tudi javnosti. Javnost naj sliši o vsakem dogodku obe strani zvonov.

Uprava »Delavca« je iz vseh teh razlogov poizkušala, da pride naš list čimveč v javnost na ta način, da pride na oblasti in v javne lokale.

Razposlali smo v zadnjem času list na kavarne, restavracije in gostilne, na razne urade in socialne zavode.

Razumljivo je, da marsikje ne razumejo naših ukrepov. List nam mnogi vračajo, kljub temu, da smo jim pojasnili za kaj gre. Nas to ne straši. Znani se bomo uveljavljati, četudi preko naših sovražnikov. Imamo tudi za ta boj močno orožje.

Delavstvo zabaja v javne lokale, ki jih je več ko dovolj in znalo bo uveljaviti izrek: zob za zob! Kdor bojkotira delavsko časopisje, tega bojkotira lahko tudi delavstvo.

Na to opozarjamo naše delavstvo, ki naj se zaveda, da je tudi tu treba izbojevati del pravice: delavske časopisje mora med javnost in v javne lokale.

Kdor se tem zahtevam ne uda, naj išče zaslombe kje drugje in ne med delavstvom. Uprava »Delavca«.

LISTNICA UPRAVE.

(Vsem železničarskim podružnicam.)

S prvo številko »Delavca«, ki smo jo po združenju »Železničarja« z »Delavcem« poslali podružnicam »Saveza železničarjev Jugoslavije«, smo priložili tudi okrožnico, s katero smo dali železničarskim zaupnikom navodila, katerih naj se drže, ako hočejo, da bodo list redno dobivali. Pojasnili smo jim, da bodo veljale zanje iste dolžnosti, kakor za vse druge naše organizacije. Naš trud, priversti vse naše zaupnike do pravega reda in točnosti ni ostal brez uspeha. Reči moramo, da so po veliki večini železničarski zaupniki točno poravnali in odposlali obračun za

naročnino. Vse nerednosti, ki so se v začetku še dogajale so takoj urgirali in uprava je vsako reklamacijo takoj rešila. Kakor vse druge organizacije, tako so tudi železničarske podružnice poslale svoje obračune do vsakega 10. dne v mesecu. Vršili so svojo dolžnost pred vsem zaupniki v večjih podružnicah, dočim so zaupniki manjših podružnic izvrševanje te svoje dolžnosti zamenjali. Potrpeli smo do danes le radi tega, ker se zaupniki na strog red ne morejo privaditi v nekaj tednih. To taktiko spremenimo odslej v toliko, da morejo biti računani

do vsakega 10. dne v mesecu poravnani in ne bomo v tem oziru prizanašali prav nikomur.

Podružnice, ki do tega roka ne bodo z obračuni gotove, jih objavimo na vidnem mestu v listu. Ako to ne bo pomagalo, jim število lista pri prvi številki znižamo na polovico, kot zadnji, a neusmiljeni opomin pa bo popolna ustavitve lista.

Kaj pa bo pomenila podružnica brez lista, to bodo čutili tisti zaupniki, ki bodo do te skrajnosti zamenjali svojo dolžnost.

Red za red! »Uprava Delavca«.

LISTNICA STROKOVNE KOMISIJE.

Dopisnikom!

Osr. dr. živil. del. Ptuj: Za knjižico »Postanek in razvoj strokov. organizacij vas sploh nismo tirjali in tega na dopisnici tudi nismo naznačili. Tirjali smo vas le za polostavkovnega sklada. Le pogledite dobro na dopisnico!

Osr. dr. kem. del. Mojstrana: Tudi vas nismo tirjali za knjižice, ker ste jih že plačali, kar je dobro razvidno iz dopisnice, pač pa ste nam zadržali nabilno polo. Sedaj imamo tudi to.

S. F. O., Štore: Knjižice res nismo poslali na Vas, a izročili smo jih osebnostno sodruhu, ki nam sicer ni znan trenotno po imenu in mu naročili, naj jih razpeča med rudarji in kemičnimi delavci v Štoreh. Za ime tega sodruga bomo takoj poizvedeli.

LEPOTA? SVEŽOST MLADOSTI? Priljubljena vnanjščina? Vse to si lahko prihranite in zabranite prerano ostarlost edino z racionelnim negovanjem vašega obraza, vašega telesa, vaših las in zob! Izvanrednega delovanja so že čez 25 let priljubljeni Elza-preparati za negovanje lepote: Elza-obrazna in kožo obvarujoča pomada (2 lončka s pakovanjem in poštino 25 dinarjev), Elza-pomada za rast las (2 lončka s pakovanjem in poštino 25 dinarjev), Elza lilično milo lepote (4 kose s pakovanjem in poštino 40 dinarjev in 10% doplatka in drugi Elza-preparati kakor Elza cvet za les, Elza-voda za usta, Elza-kolonska voda itd.; adresa: Lekarinar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzatrg št. 334, Hrvatsko.

LAHKO NAGNENJE K PREHLAJE-NJU? Prevelika občutljivost? Bolečine olajšuje in naredi telo odporno masiranje in umivanje s pravim Fellerjevim Elzafluidom! Veliko močnejši, izdatnejši in boljši kakor francosko žganje. Kot kosmetikum že 25 let priljubljen za negovanje zob, zobnega mesa, ust in

kože na glavi. S pakovanjem in poštino 3 dvojinate ali 1 specialna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnatih ali 12 specialnih steklenic 214 dinarjev in 10% doplatka razpošilja: lekarnar EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elza trg št. 334, Hrvatsko.

Spretnega kovinskega strugarja

sprejmemo takoj v naši tovarni kovinskih izdelkov. — Ponudbe naj interesenti pošiljajo z mezdnimi pogoji na

HENRIKA STOLZA Sinovi, NOVI SAD.

V imenu Strok. kom. (P. odb. GDSJ.)
Izdajatelj: Franc Svetek.
Odgovorni urednik: Jože Berdajs.
Tiska tiskarna Makao Hrovatin.

Delavskim rodbinam priporočamo
Kofinsko cikorijo,
ki je najboljška kavina primes.

Kino „Ljubljanski dvor“.

16., 17., 18., 19.

Noč karnevala.

17., 18., 19., 20.

Tajnost Rosette Lambert.

Prednaznanilo:

Ljubezen plesalke Lole.

KINO MATICA

Bestija v ženi.
17., 18., 19., 20. I. del:
Telefonski klic, v 7 dejanjih.

21., 22., 23. II. del:
Rdeče pismo, v 7 dejanjih.

KINO TIVOLI

Usedelavski zlet
v Ljubljani!

Tvrdba

Peter Capuder

Ljubljana, Vidovdanska cesta 2

priporoča za ta izlet:

Četne kroje kot tudi posamezne dele za U. D. R. — Vse telovadne potrebščine: majce, telovadne hlače, čelje, dalje za moški in ženski naraščaj ter članice potrebne telovadne obleke. — Zahtevajte cenike! Preskrbite si pravočasno! — Poverjeni dobavitelj potrebščin U. D. R.

ZADRUŽNA BANKA v Ljubljani, Aleksandrova cesta številka 5

sprejema hranilne vloge na tekoči račun in na knjižice: obresti po dogovoru. Bančne posele izvršuje najkulantneje.

Delniški kapital K 12.000.000.

Brzjavni naslov: Zadrubanka. — Telefonska številka 367.